

וקראת לשבת עונג

אלון מרין הפאכע באקאנע וואס ווארט פלאנען

גליון מס' 681
פרשת בא
ו' שבט התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סליבה ע"ה | לע"נ שלמה יחיאל בן שבה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

מסירות נפש לתורה

בגיל שתים עשרה עזב מרן אבא את תלמוד התורה שלו, ונכנס לשיבה הגדולה "פורת יוסף". תוך זמן קצר תפס גם שם את מקומו כארי שבחבורה. המצב הכלכלי הקשה של הישיבה גרס לכך שימי שישי נקבעו כימי חופש.

את הימים הללו ניצל אבא ללימוד רצוף בבית הכנסת "שושנים לדוד" השוכן ליד ביתו. בבית הכנסת הייתה ספרייה גדולה, עם הרבה מאד ספרים נדירים ויקרי ערך. אוצר לא יסולא מפז עבור נער צמא דעת ודל יכולת כמותו.

מדי יום שישי היה משכים קום, מתרחץ לכבוד שבת ומסיים את כל הכנותיו לקראתה, שם פעמיו לעבר בית הכנסת, ויושב ולומד עד שבאו לקרוא לו לקבלת שבת.

שעות יפות חלפו עליו בחברת הספרים היקרים ללבו. בשנים מאוחרות יותר סיפר, כי ימי שישי הללו היו מוקדשים ללימוד תשובות אחרונים. הוא היה קורא ספרי שאלות ותשובות מתחילתם ועד סופם. כך עבר על שו"ת הנודע ביהודה, שו"ת החתם סופר, שו"ת מהר"ם שיק ועוד.

באו ימות החורף הקרים והרטובים והביאו עמם טיפות מים גדולות, שהגיוחו מן התקרה בפתאומיות, וכפור מקפיא עצמות.

הנער הצעיר עבר ממקום למקום בתוך בית הכנסת, מחפש לעצמו קורת גג ראויה לשמה, אבל החדר היה מוצף בשלוליות, ובכל ספסל שבו התיישב - השיגוהו טיפות הגשם. אלא, שאת אש התורה לא יוכלו לכבות גם מים רבים וצמרמורות קור. בגדיו העלובים לא היו מחממים יותר מדי, וגם השמיכה המחוררת שסחב במיוחד מביתו לא הועילה במיוחד, בכל זאת משהו היה בה. וכך, עטוף בשמיכתו, היה יושב, רועד מקור, ולומד, ולומד, ולומד.

עד עצם היום הזה - סיפר בהזדמנות - כשאני מגיע לנושאים מסוימים, שאותם למדתי באותם ימים, עדיין חולפת בגופי צמרמורת... זכר לימים הללו, שבהם ישבתי ולמדתי תורה מתוך צער במשך שעות על גבי שעות.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

ברכה של גוי...

ארורים הרשעים. פרעה היה רוחץ יום יום בדמם של מאה וחמישים תינוקות מישראל בבוקר, ומאה וחמישים תינוקות בערב, בנסיון להרפא מצרעתו. כמה יהודים מתו בשיעבוד הקשה בפקודתו. כמה ילדים הטביע ביאור בגזירתו. כמה עוללים שיקע בחומה, כאשר אבותיהם לא מלאו את מכסת עבודתם! כמה הכביד את ליבו. כמה יסורים וסבל הסב לעמו, כדי לא לשלח את טרפו מבין ציפורניו. ומלמעלה רשע, מפלצת בדמות... מפלצת היה, כל גבהו כחצי מטר. גמד שטני, ודמותו מצטיירת לזועה בדברי הגמרא (מו"ק יח.). וכקוטנו - כן גבהות רוחו: "מי ה' אשר אשמע בקולו!"

ולבורא יתברך יש תרופה בדוקה לשאלות מעין אלו. מעשה באדם שבא לפני הצדיק בעל "יסוד העבודה" מסלונים זצ"ל, וסח בפניו שמטרידות אותו קושיות וספיקות באמונה.

אמר לו הצדיק: "אינך הראשון. גם פרעה שאל קושיות, ואמר: מי ה'. וקיבל את התשובה... במכות. לכל קושיא - מכה, עוד קושיא - עוד מכה. עד שקיבל תשובה על כולך..."

הוי, כמה הוכינו בעת האחרונה! כלל הציבור, וכל יחיד ויחיד בו! מתי נבין שזו תשובה על התרופפות האמונה. מתי נאמר: די, יודעים אנו שאצבע אלוקים היא!

פרעה הרשע הוכה, מכה אחר מכה, עד שהבין את המסד. בעל כרחו הבין, רץ בחצי הלילה לחפש את ביתו של משה רבינו, קרא ואמר "קומו צאו מתוך עמי, ולכו עיבדו את ה' כדברכם!" ולא נחה דעתו עד שביקש: "וברכתם גם אותי".

ושאל הרב "תורת חכם" זצ"ל: מהו "גם" אותי? והשיב על פי דברי המדרש, שכאשר פרעה שילח את העם, ליווהו בברכה: "צאו לשלום, לכו לשלום!" ולפיכך ביקש מהם להשיב לו ברכה, ולברכו בלב שלם כפי שהוא מברכם.

איזו חוצפה, איזו עזות פנים! נתאר לעצמנו את הצורך הס, מפקד מחנה ההשמדה אושוויץ, זה ששיסה כלבים באנשים חיים, שהיכה עד מוות, תלה, התעלל, רצח רבבות. נתאר לעצמנו שבתבוסתו, בסיום המלחמה, נאלץ לפתוח את שערי המחנה ולשלח את עצוריו, וביקשם: "וברכתם גם אותי"... תחשבו עלי לטובה ותשיבו לי ברכה. כי הנה אני מברך אתכם בצאתכם מהגהינם שלי... מה היו משיבים לו? את מה שאכן השיבו לו: תלאוהו בכיכר הגרזום, שבו תלה רבים כל כך!

אבל מלבד זאת, זה מזכיר לנו סיפור מן הגמרא (ע"ז ס"ה), רבא הוצרך לעלות לשר נכרי אחד, לטובת הכלל. עלה ומצאו מתענג בהבליו. שאלו השר: "אתם, היהודים כלום יהיו לכם תענוגות כאלו לעתיד לבוא?" ענה לו: "שלנו יהיו טובים משלכם! שכן עליכם יש אימת מלכות, ועלינו לא תהיה אימת המלכות לעתיד לבוא".

תמה השר: "איזו אימת מלכות יש עלי?" - ותוך כדי דיבור בא שליח להבהילו אל המלך... כשראה את המופת הגלוי, התפעל - ואמר: "מי שחושב עליכם רעה - תפקע עינו הרעה!" ענה רבא ואמר: "אמן" ופקעה עינו של אותו שר...

זהו מעשה שהיה, אך לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו: אין גוי שמברך יהודי בלב שלם! "הלכה, בידוע שעשיו שונא ליעקב". ויעקב המושיט את צוארו לנשיקתו של עשיו, עליו לדאוג לכך שצוארו יהיה עשוי שיש, למקרה של נשיכה...

ויש כאן יותר מכך: רבינו הרמב"ם ע"ה כתב, שפרעה הוא משל וייצוג ליצר הרע. היצר הרע, כידוע, הוא מקור התאוות והמאוויים, ולא פעם מתחזה הוא לאוהב וידיד. הוא לוחש שכדאי להתבטל מן התורה בשם הבריאות, או המנוחה הנחוצה. "להתאורר" מעט בדרכים שאינן כה רצויות. ש"מצוה" לדבר לשון הרע על פלוני, ממש חובה לעורר ריב על ענין צודק, ואסור, ממש אסור, למחול ולסלות. ב"מצוות" רבות מזכה הוא אותנו.

אבל עלינו לדעת, שכשם שפרעה נשאר פרעה, כך היצר הרע נשאר רע. הכתוב קורא לו "שונא". ובהתחזותו כאוהב הוא מסוכן בכפליים! אין אנו זקוקים לעצותיהם, לא של פרעה ולא של היצר הרע. די לנו בעצותיהם וברכותיהם של משה רבינו, ושל היצר הטוב...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ומלֹתָהּ אֶתְּוֹ אֶזְיֵא כֹל בְּרִי"

שח הגאון רבי בן ציון אבא שאול צוק"ל: "לפעמים פוגשים בבית הכנסת באנשים מבוגרים, שמקפידים מאוד שיעניקו להם את הכבוד הראוי בתפילה, בעליה לתורה ובפתיחת הארון וכדומה.

הדבר נראה בעינינו כחוכא ואיטלולא, לנו אין זה מפריע במאום, אין זה אומר שאנו טובים מהם.

כי לצעירים תאוות אחרות ומאוויים אחרים הממלאים את עולמם, וממילא אין הכבוד תופס מקום מרכזי. אבל הזקנים איבדו כל עניין בתאוות העולם, ומה שנותר להם הוא הכבוד וממילא הוא מרכז עולמם. יש להתחשב בהם, איפוא, ולתיתו להם. ולהיפך, דווקא מכיון שבעינינו הוא מזולזל ובעיניהם כה נכבד, יקל עלינו לכבדם ביותרת הכבוד ולהעניקו להם מלא חפניים!"

סח מקורבו של הגרב"צ זצ"ל, הרה"ג רבי אבישי תעשה שליט"א: "פעם התבקשתי להביא את רבינו לסנדקאות. בבריתות, לרוב, היה הוא המוהל. כשחלה וידו הימנית שותקה, הוזמן הרבה להיות סנדק. הגעתי לביתו בשעה היעודה, בעצמו פתח את הדלת, והודיע: 'מחילה, אם אפשר עוד כמה דקות!'

תמהתי. 'דעתי כמה מקפיד הוא להגיע בזמן. שבע שמחות היה, ידע שלעולם אין הברית נערכת במועד שקבע. אבל שהעיכוב לא יהיה באשמתו. זמנו יקר היה מפז, ותמיד הגיע במועד הנקוב. מה ארע שביקש להמתין?'

בצעד נוקשה התקדם לעבר המטבח, הן התקשה בהליכה. פתח ביד שמאלו את ברז המים, אחז בשמאלו את הקומקום ומילאו, הרתיח את המים וניחוח קפה מילא את הבית. התמיהה גברה: ממתניים לברית, ורבינו מכין קפה? מובן שלא אמרתי דבר. הלב נכמר לראותו אוזח בשמאלו את הספל המהביל ומתקדם בכבודות לחדר הלימוד שלו. הפטיר לעברי: 'עוד כמה דקות.'

מוזר, מדוע שלא שתה במטבח או בטרקלין? אך נכנס לחדרו, וכבר יצא. עזרתי לו ללבוש את מעילו. התמהמה. הבנתי שהקפה חם. עברו דקות ארוכות, וסר רגליו שוב לעבר חדרו: 'הו, כבודו סיים!', קרא. 'נלך, איפוא!'. מהחדר יצא קבצן זקן, לבוש סחבות. עבורו הכין, א"כ, את הקפה...

הביט לעברי ושאל: 'יש מקום גם עבורו?'

השבתי בחיוב. 'נפלא, יבוא עמנו לברית! מסכים כבודו?'

הקבצן הסכים.

הגענו, רבינו היה הסנדק, ולאחר הברית ביקש מבעל השמחה לארח את הקבצן לסעודה.

ביקש: 'הכן עבורו מנה הגונה. הוא עני רעב!...'

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו'" (יא, ב).

אומר המגיד מדובנא משל נפלא בביאור דברי הגמרא: כדי שלא יאמר אותו צדיק – אברהם אבינו – "ועבדום ועינו אותם", קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", לא קיים בהם.

אדם אחד חיפש לעצמו פרנסה, והחליט לעבוד כטבח וכמלצר.

הלך אותו אדם ולמד מפי בעלי מקצוע את סוד הכנת המאכלים וסדר הגשתם הנכון, וכך אמרו לו: בראשונה מגישים דגים, ולאחר מכן צלי בשר וחזרת וכו'.

לימים נערכה בעיר סעודה גדולה ואדם זה היה ממונה על הגשת המאכלים, והפקדו בידי שני שולחנות גדולים, גדושים בסועדים.

בתחילה הביא האיש שתי קערות גדולות של דגים. קערה אחת הניח על שולחן אחד וקערה שניה על השולחן השני, כאשר הורוהו.

בהגיע שעתה של המנה השניה נטל האיש קערת צלי וקערת חזרת.

את קערת הצלי הניח על השולחן האחד ולשולחן השני הגיש קערת חזרת...

"מה אירע איתך?" – מילאו המסובים פיהם שחוק – "מה נעשה בקערת חזרת, אחרי שלא הגשת עמה גם צלי?..."

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – הקדוש ברוך הוא הבטיח לאברהם אבינו על בניו ואמר: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", אמנם, כידוע, היתה גזירה על בני ישראל, שישתעבדו במשך ארבע מאות שנה, אלא שהקדוש ברוך הוא, ברחמיו, קיצר את הזמן, ואת שארית השיעבוד הטיל עלינו לסבול בגלויות השונות.

נמצא, שלמעשה שעת ההבטחה של "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" היא רק לסוף ארבע מאות שנה. נמצא, שדור אחד יתענה בשעבוד מצרים ודור אחר יתקיים בו ש"יצאו ברכוש גדול".

אלא סיבה אחת יש שאותו דור שהשתעבד במצרים הוא הדור שיצא ברכוש גדול, והיא כדי שלא יאמר אותו צדיק שאת הכתוב: "ועבדום ועינו אותם" קיים בהם, ואילו את ההבטחה שנאמרה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" לא קיים בהם.

לכן יצאו בני ישראל ממצרים ברכוש גדול, אף שלא הגיע הזמן לשכר זה!

"מי ומי ההלכים ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך" (י, ח-ט).

פסוק זה ביארו רבי יעקב בעל הטורים בדרך הפשט ובגימטריה: "מי ומי ההלכים"? שאל פרעה את משה – למה אתם מבקשים כל כך ללכת, וכי אתם סבורים להיכנס לארץ? והרי כולם ימותו במדבר, חוץ מיהושע וכלב.

"מי ומי ההלכים" – אמר רבי יעקב – עולה בגימטריה "כלב וכן נון". ועל כך השיבו משה: "בנערינו ובזקנינו נלך", כי לא נגזירה הגזירה לא על פחות מבן כ' ולא על יותר מס', על כן הנערים והזקנים כן יכנסו לארץ!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

מחמאות (ב)

אנשים מעדיפים עשיית חסד פיזית, כחלוקת אוכל

לנזקקים, התנדבויות בבתי חולים ובבתי אבות וכדומה, מאשר נתינה של הארת פנים ופיוס בדברים.

השאלה הגדולה היא: למה?

כולנו מוקפים בחברים, בשכנים ובילדים, שהיו שמחים כל כך לשמוע עד כמה אנחנו מעריכים אותם, ועד כמה אנחנו שמים לב לדברים הגדולים שהם עושים. כל חבר בכלל או בעבודה היה שמח לשמוע עד כמה אנחנו שמים לב להשקעה שלו בלימוד / בעבודה. למה קשה כל כך להחמיא? למה???

ההסבר פשוט וברור. טוב ונחמד להיות בצד של הנותנים. כשאנחנו מעניקים או עוזרים למסכן או מתמלאים בתחושת סיפוק: הנה, אני עוזר למסכן, לאומלל.

זה מחמיא, זה נותן חשיבות, ובשקט בשקט נודה שזה נותן גם תחושת עליונות...

אולם אם אני מחמיא לחבר/לשכן, אני כאילו מודה בחשיבתו ובמעלתו, שהוא יותר ממני... לזה האנשים אינם מוכנים.

אדם מוכן לעשות חסד, אבל שזה יבוא על חשבונו האישי?! זה לא! זו טעות איומה! עיוות חשיבה בסיסי! ההיפך הוא הנכון.

כשאתה מחמיא לזולת, הוא דווקא מעריך אותך ואוהב אותך. אם נוכחת לראות עד כמה הוא מיוחד, כנראה גם אתה מיוחד...

אם שמת לב שהוא חכם, בהכרח שגם אתה חכם! זה בדוק!

אדם הרגיל להחמיא לסובבים, מוצף מיד במחמאות חוזרות. צריך פשוט להתחיל לפזר מחמאות ומילים חמות. תראו עד כמה הכל חוזר, ובגדול...

תפסיקו להיות חסכנים כדי להחמיא בצורה נכונה, שהדברים לא יישמעו כחנופה או כדברי חיזוק אלא כמחמאה נעימה. המשך בגליון הבא